

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Έτος ΙΓ'. 983

Ιδιοκτήτης—Διευθυντής Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ—Συνδιευθυντής ΧΡ. Δ. ΖΩΗΜΙΧΟΣ

Δευτέρα 25 Μαρτίου 1935

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΝ ΤΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΥ 1821

Από της επαύριον της απο-
γράφος Τρίτης της 29ης Μαΐου
1453, οτε έλεσεν υπό τὸ πέλμα
τοῦ Τούρκου κατακτητοῦ ἡ Βα-
σιλεὺς τῶν Πόλεων, Ἐω/σταντι-
νούπολις, καὶ μετ' αὐτῆς ὁλό-
κληρος ἡ Ἑλληνικὴ Ἑσθρία καὶ
ἡ Μικρασία, καὶ τινες ἑλληνικαὶ
νῆσοι, καὶ δὲν ἔμεινε γωνία ἑλ-
ληνικῆς γῆς ἐλευθέρᾳ, ἐκτὸς
τῆς Τραπεζοῦντος, ἔνεα ἑβασί-
λευεν ὁ αὐτοκράτωρ Δαυὶδ ὁ
Κομνηνός, ἥτις ἔπεσε καὶ αὐτὴ
μετὰ 8 ἔτη (1461) εἰς τὸν Ἰδι-
ον κατακτητὴν, ὁ ὑποδουλω-
θεὶς Ἑλληνισμὸς δὲν ἔχασε τὴν
ἐλπίδα τῆς ἐκ τῆς τουρκικῆς
δουλείας ἀναστάσεώς του. Ἐδ-
οὺς ἀμέσως ἀνεφάνησαν οἱ Κλέ-
φτες τῆς Ἠπείρου καὶ οἱ Δεμπέση-
δες (πειραταὶ) τῆς θαλάσσης.

Μετ' ὀλίγα ἔτη (1490) ὁ Ἡπει-
ρώτης Κορκόδεσιλος ὁ Κλαδάς,
μετὰ τοῦ Πελοποννησίου Φίλλη
ὑψωσαν τὴν σημαίαν τῆς πρώτης
ἑλληνικῆς ἀναστάσεως ἐν Μάνη
ὁ Κλαδάς οὗτος, οὐ τινος ἀπο-
γονοὶ σώζονται ἐν Κεφαλληνίᾳ,
ἐν οἷς καὶ ὁ Στρατηγὸς Νικόλ.
Κλαδάς, νικηθεὶς καὶ συλλη-
φθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐξεδά-
ρη ζῶν, εὐρὺν ἐνδόξως τὸν μαρ-
τυρικώτατον τῶν θανάτων.

Ἐκτοτε ἐξηκολούθησεν ἀκα-
τάπαυστος καὶ ἀδιάρλειπτος ὁ
ἀπελευθερωτικὸς ἀγὼν τῶν Ἑλ-
λῆνων Κλεφτῶν, ἀναντίον τῶν
τούρκων, ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου καὶ
τοῦ Πίνδου κατ' ὅλην τὴν Στε-
ρεάν Ἑλλάδα, μέχρι τῶν νοτίων
ἐσχατιῶν τῆς Πελοποννήσου.
Οἱ Κλέφτες τῶν ὀρέων ἀφ' ἐνδὸς
καὶ οἱ Δεμπέσηδες τῆς θαλάσ-
σης ἀφ' ἐτέρου ὑπῆρξαν οἱ δι-
δάσκαλοι τῶν ὀπλιν ἑλ-
λόν τὸν ὑπόδουλον Ἑλληνισμὸν,
τὸν τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς θα-
λάσσης. Αὐτοὶ οἱ Κλέφτες τῆς
Ἠπείρου καὶ οἱ Δεμπέσηδες τῆς
θαλάσσης ἐγέννησαν τοὺς ἥρω-
ας τοῦ Εἰκοσι. Ἐνα: Μποτσαρά-
ους, Τζιαβελλάους, Δρακαίους
καὶ λοιποὺς Σουλῶτες, τοὺς
ἑπὶ Μήλιον καὶ Ζάχο-Μήλιον
τῆς Ἠπείρου, τὸν Καραϊσκάκη
καὶ τοὺς λοιποὺς Ἠπειρώτας.
Αὐτοὶ ἐγέννησαν τοὺς Γρι-
βαίους, τὸν Δημ. Μακρῆν καὶ
τοὺς λοιποὺς Αἰτωλοακαρνα-
νας. Αὐτοὶ τοὺς Κοντογιανναί-
ους τὸν Δουβουνιώτην, τὸν Διά-
κον, τὸν Πανουργιάν, τὸν Ὀ-
δυσσεά Ἀνδρουτσὸν καὶ τὸν
Γκούραν. Αὐτοὶ ἐγέννησαν τὸν
Νοταράν, τοὺς Κολοκοτρωναί-
ους, τὸν Νικήταν, τὸν Πλαπού-
ταν, τὸν Μεταξάν καὶ τοὺς Μαυ-
ρομυχαλαίους. Αὐτοὶ ἐγέννη-
σαν τοὺς Τομπάζηδες, τοὺς

Κουντουριώτες, τὸν Μιαούλην,
τὸν Σαχτούρην, τὸν Κριεζήν,
τὸν Παπανικολῆν, τὸν Ἀποστό-
λην καὶ τὸν Κανάρην...

Ἄλλ' ὅλοι αὐτοὶ μέχρι τοῦ
1814 ἦσαν ἀνοργάνωτες Δυνά-
μεις. Ἐπολεμοῦσαν τὸν Τούρ-
κον κατὰ ξηρὰν τε καὶ θάλασ-
σαν, ἀλλ' ἀνευ οὐδεμιᾶς συνο-
χῆς, καὶ ἐχρειάζετο ὁ Νεὺς ἐκεῖ-
νος, ὅστις θὰ συνεχρόνιζε καὶ
θὰ συνεκέντρωνεν ὅλας τὰς κα-
τὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν δυ-
νάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, αἱ ὁ-
ποῖαι, μετὰ τὸ πᾶν ἑλληνικὸν σάλ-
πισμα τοῦ Ρήγα τοῦ Φεραίου,
πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ὑπὸ
τὸν Τούρκον δουλεύοντος Ἑλ-
ληνισμοῦ. Καὶ ὁ Νεὺς αὗτος ἐ-
πέλαμψεν 303 ἔτη, ἀπὸ τῆς
πτώσεως τῆς Ἐκωνσταντινουπό-
λεως, καὶ ὑπῆρξεν ὁ Νεὺς αὗτος
ἀπαύτασμα Ἠπειρωτικῆς Κεφα-
λῆς, τέκνον τῆς ἐνδόξου ταύ-
της κόλας τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ
Ἀθανασίου Τσακάλωφ, ὅστις με-
τὰ τοῦ ἐπίσης Ἠπειρώτου, τοῦ
Νικολάου Δικουρά, ἐκ Κομποτίου
Ἀρτης καὶ τοῦ ἐκ Πάτρου τῆς Ὠ-
δεκανήσου συνέπηξαν τῷ 1814
ἐν Ρωσσίᾳ τὴν λεγομένην «Φιλι-
κὴν Ἡταιρείαν» καθαρῶς
ἐκτονικὸν Σωματεῖον.

Ἡ Φιλικὴ Ἡταιρεία
εἰς διάστίμα ἐπτά καὶ μόνον
ἑτῶν κατάρθωσε ν' ἀναφλέξῃ τὸ
ἑλληνικὸν Ἔθνος ἀπὸ τοῦ δου-
νάβεως μέχρι τῆς Κρήτης καὶ ἀ-
πὸ τῶν Ἀκροκεραυνίων Ὀρέων
μέχρι τῶν περάτων τῆς Μικρᾶς
Ἀσίας, καὶ μετὰ ἐπταετὴ αἶμα
τηροτάτους ἀγῶνας, κατὰ ξη-
ρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀγῶ-
νας Κλεφτῶν καὶ Δεμπέσηδων,
ἀγῶνας ἀνδρῶν ἀπεγνωσμένων
καὶ ἀνευκράτους, κατὰ μερίστης
καὶ πανισχύρου Δυνάμεως, στεα-
ρῶς ἐδραζομένης ἐπὶ τῆς Ἀντι-
κῆς Ἀσίας, τῆς Ἀνατολικῆς Εὐ-
ρώπης, καὶ τῆς Βορείας Ἀφρικῆς
τοὺς ὁποίους ἀγῶνας ἀπεθαύμα-
σεν ὁλόκληρος ὁ πεπολιτισμένος
Κόσμος. Ἰδρύθη ἡ πρώτη πολιτικὴ
Ἑλευθερία τῷ 1828, ἐξ ἧς ἐπὶ
γασεν τὸ σημερινὸν ἑλληνικὸν
Κράτος.

Ὁδὴ ἡ Ἡπειρος μετὰ τὸν πρῶ-
τον μὲν κατὰ τῶν Τούρκων ἀνα-
στάτην τῆς Κορκόδεσιλον Κλα-
δάν, ὑπῆρξεν ἐκείνη, ἡ ὁποία
ἔθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τῆς ἀ-
πελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ
ἔθνους, διὰ τῶν Φιλικῶν Ἀ-
θανασίου Τσακάλωφ, καὶ Νικολά-
ου Σκουφᾶ καὶ τῶν ἐνικῶν με-
γάλων εὐεργετῶν Ζωσιμάδων
μας ἐσυστηματοποίησε τὸν ἐ-
θνικὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ἔφερεν
εἰς πέρας.

ΠΕΡΙΞ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

Ἐν Τσαμαντᾷ, Φεβρουάριος 1935
Φίλτατε Χ. Χρηστοβασίλη,

Σοὺ ἐκφράζω πλεῖστα εὐχαριστίας
καὶ χάριτας, διὰ τὴν ἀποστολὴν ἀντι-
τύπου τοῦ βιβλίου «Διηγῆματα τοῦ
Μικροῦ Σκολείου». Τὰ ἀπαμνημονεύ-
ματα αὐτὰ τῆς μαθητικῆς ζωῆς ἔχω
ἀναγνώσει τμηματικῶς καὶ ἄλλοτε εἰς
διαφόρους ἐποχάς, ὅπως κάμνω μνηστὴν
ἐν Σελ. 81 τοῦ ποιήματός μου, «Μονο-
γραφία περὶ τῆς ἐν Ἠπείρῳ κώμης
τοῦ Τσαμαντᾶ». Ὑποστάς καὶ ἐγὼ ὡς
μεριόκλειον, ὅπως καὶ σὺ, ὅλα τα βάσα-
να καὶ τὰ μαρτύρια τῆς «μαύρης ἐκεί-
νης ἐποχῆς» τῆς νεοελληνικῆς παιδαγω-
γικῆς, «κάμνω λόγον περὶ αὐτῶν εἰς τὸ
ἐν λόγῳ βιβλίον σου καὶ δικαίων σε
εἰς ὅσα γράφεις εἰς σχετικὸν διηγῆμά
σου, σημειῶ ἐπὶ λέξει: «Ταῦτά τις ἔ-
χων ὅπ' ὄψιν περὶ τὰ βιβλίοις τὰ
ὑπὸ τοῦ κ. Χ. Χρηστοβασίλη γραφέν-
τα, οἱ δηλαδὴ ἂν ἡμποροῦσε ν' ἀνα-
στηθῇ ὁ Κάδμος, ποῦ πρωτόβγαλε τὰ
Γράμματα καὶ ἔβλεπε τὰ βιβλίοις τῆς
ποῦ τραβοῦσε τότε ὁ μαθητικὸς Κό-
σμος, θ' ἀναθεμάτιζε χωρὶς ἄλλο τὴν
ἀφύεσθόν του καὶ θ' αὐτοκτονοῦσε ἀ-
πὸ τῆς λύπης του!» Αὐτὴν ὁμῶς τὴν
φορὰν ἀνέγνωσα ἐν συνεχείᾳ, ἀνευ δι-
ακοπῆς τὰ διηγῆματά σου αὐτὰ καὶ θὰ
μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ σὺ συγχαρῶς εὐχαρι-
στῶς διότι, οἱ αὐτῶν, διὰ τὴν ἐξέλιξιν
καὶ ἀναπαράστασιν ζωντανὸν τὸν φρι-
κώδη μαθητικὸν βίον τῆς παιδικῆς
μας ἐποχῆς.

Καὶ ἄλλοι ἔγραψαν σχετικὰ τινα, ἐν
οἷς καὶ ὁ ὑποφαινόμενος περὶ τοῦ θέ-
ματος τούτου ἐν τῇ εἰρημένῃ «Μονο-
γραφίᾳ» μου, ἀλλὰ σὺ ἐμολογομένως
τὸ ἐπικρατεῖσθαι συστηματικώτερον
καὶ διεξοδικώτερον μετὰ τὴν διασφί-
σαν τὸν Κόλακόν σου χάριν καὶ σοφί-
αν. Ὅλαι αἱ σελίδες τοῦ βιβλίου
σου αὐτοῦ εἶναι τοιαῦτα, ὥστε ὁ ἀνα-
γινώσκων αὐτάς ἔχει ἐν ὄψει τοῦ ὅχι
τῶν δόξων, ἀλλὰ ζῶσαν εἰκόνα τοῦ τρέ-
πον καὶ τῆς μεθόδου, μετ' ἧς ἐξεπαί-
δεύετο ἡ πρὸ ἡμῶν γενεά.

Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ κάμω ἐ-
κτενὴν κριτικὴν τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου
σου, διότι τὸ τοιοῦτον θὰ ἀπῆλπε καὶ
χρόνον μακρὸν καὶ χώρον πολύν. Πε-
ρὶ μόνον καλὰ καὶ ἀκριβοῦς
θὰ σημειώσω χωρὶς τινα τοῦ περιεχο-
μένου τῶν «Διηγμάτων» τοῦ Μικροῦ
Σκολείου, τὰ ὁποῖα μοὶ ἔκαμαν πε-
ρισσότερον ἐντύπωσιν.

Ἐν σελ. 21 περιγραφὴ τῶν ἀφο-
ρώντων τὸν πρῶτον «δάσκαλόν» σου
Παπ' Ἀντρίαν εἶναι ὅπως ἀριστοτε-
χνικὴ καὶ τὸν καθιστᾷ καὶ εἰς τὸν ἀ-
γαπώστην εὐθὺς: ἐξ ἀρχῆς ἀσυμπάθη-
τον καὶ ἀποκρουστικόν. Ἡ δὲ ἀντίπα-
ραβολὴ τούτου πρὸς τὸν ἐφημέριον
τοῦ χωριοῦ σου Παπᾶ Θωμᾶν, ποῦ εἶ-
ταν «ψηλός», ῥωμαλέος, πλατύστηθος,
συμπάθητικα μεγαλόκαρδος, καὶ τῶν
ἁπλῶν τούτων ἀπὸ σωματικῆς ἀπόψεως
πρὸς τοὺς Πατριάρχας Ἰωνναίμ τὸν
Γ' καὶ Ἀνθίμου τὸν Τσάτσον, τὸν Ἰω-
αννίτην ἐπιστάτην τῆς μεσοεκτικῆς θῆ-
σιν τοῦ Ἀνθίμου καὶ τοῦ Παπ' Ἀν-
τρίαν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν πλεονεκτη-
σὴν τοῦ Ἰωνναίμ καὶ τοῦ Παπᾶ Θω-
μᾶ οἱ ὅσους ἐγγνώρισαν τοὺς δολοί-
μους ἐκείνους Πατριάρχας, ἐξ ὧν τὸν
μὲν πρῶτον ἠθύνονεν ὑπερβολικὰ ἡ

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν μεγ-
λων τούτων Ἠπειρωτῶν.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Φύσις, τὸν δὲ δεύτερον ἡ δίκησε κατὰ
φύσιν. Ἀλλὰ τί σοὺ ἔπαισεν ὁ συμ-
πατριώτης μας Οἰκουμένικος Πατριάρ-
χος Ἀνθίμος ὁ Τσάτσος καὶ ἡ δέλησας
νὰ διακωνίσῃς ἐν τῷ βιβλίῳ σου τὴν
«ἀσχημάδα» του;..

Εἰς τὴν Σελ. 49 εὐρίσκει ὁ ἀναγνώ-
στης ἀρίστην ποιητικὴν περιγραφὴν
τῆς τοποθεσίας τῶν «Ἀγνάντων» τοῦ
Χωριοῦ σου, ποῦ βρίσκεται τὴν περι-
χὴ ἐκείνου τοῦ ὀρίζοντα ποῦ ὑμνησε
ὁ Βύρωνας ἀπὸ ἐκείνην ἐκεῖ ἐπάνω τὴν
ῥάχην τοῦ Προφήτη Ἠλία τῆς Ζίτιδας,
προκαλοῦν δὲ ἀμέριστον τὸν θαυμά-
σμον τοῦ ἀναγινώσκοντος τὰ ὅσα γρά-
φεις διὰ τὰ κάλλη καὶ τὰς φυσικὰς χά-
ριτας τῶν τοπίων ἐκείνων καὶ διὰ τὸν
ναὸν τοῦ Προφήτη Ἠλία, «τὴν ταπει-
νὴν ἐκκλησοῦλάν τοῦ Χωριοῦ, κτίσμα
ἀρχικῶς τοῦ παπποῦ σου καὶ ὕστερα
τοῦ πατέρα σου». Ὅταν δὲ εἰς τὰς σε-
λίδας 54 καὶ 55 ἐπεκτείνῃς ἐπὶ
τῶν καλλόνων τῆς ἀνοίξεως καὶ μετὰ
τοῦ περιγράψῃς ὅσα «ἀγνάντες» ἀ-
πὸ τοῦ βουδὸ τῶν Ἀγνάντων καὶ τοῦ Χω-
ριῦ σου, αὐτομάτως καὶ ὁ ἀναγνώστης
καταλαμβάνει ἀπὸ τὰ ἰδικὰ σου αἱ
σθήματα καὶ θὰ ἐπεθύμῃ καὶ αὐτὸς
νὰ πλέῃ μετὰ σοῦ «σ' αὐτὸ τὸ ἔξοχο θέ-
μα, νὰ κολυμπᾷ σ' αὐτὴν τὴν ὀνειρε-
φάνταστικὴν φωτοπλημύρην, σ' αὐτὴν
τὴν μεθυστικὴν μοσκοβολίαν τῶν ἀνδριῶν
καὶ τῶν λουλουδιῶν, σ' αὐτὴν τὴν μυ-
στηριώδη βουὴν τῶν πουλλιών, τῶν ἀγε-
λῶν, τῶν κοπαδιῶν, τῶν σκυλιῶν, τῶν
ἀνθρώπων...» καὶ σχηματίζει ἀμέσως
τὴν πεπολιτισμένην εἰς τὰ αἰσθήματα ἡ
κεῖνα, «ὁ ἐσωτερικὸς ἐκείνος σεισμός
ποῦ αἰστανθήκαμε γιὰ πρώτην φορὰ εἴ-
ταν ὁ πρῶτος χαιρετισμός, τὸ πρῶτον
χεῖμα καὶ τὸ πρῶτον φίλημα τῆς Μοῦ-
σας σου», ποῦ προσηγγεῖλε τὸν μέλ-
λοντα ἐκλεκτὸν ποιητὴν, τοῦ ὁποῖου ἡ
Δύρα συγκινεῖ καὶ θὰ συγκινῇ πάντο-
τε....

Ἀναγινώσκων τις τὸ Κεφάλαιον, πε-
ρὶ «Καθαρῆς Δευτέρας» καὶ περὶ «Δευ-
τέρας Παρουσίας» λαμβάνει τὴν ἐντύ-
πωσιν εἰς διαβάσει χωρὶς τοῦ Ἀντρίαν.
Ἡ εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν διδεις περὶ τῆς
«Δευτέρας Παρουσίας» ἰδίως, προκαλεῖ
τὸν τρέμον. Ἀντιθέτως γεννᾷ τὸν γέ-
λωτα ἡ ἐπιθυμία ποῦ εἴχετε ὅλα τὰ
μαθητοῦργα καὶ τὴν παράκλησιν ποῦ
ἐκμάτα εἰς τὴν Ἰωνναίμ τὸν ἀρρωστή-
την καὶ νὰ ἀποθάνῃ ὁ τύραννος δάσκα-
λός σας Παπ' Ἀντρίαν! Ἐπίσης φαι-
δρῶτητα καὶ γέλωτα προκαλοῦν τὰ ὅσα
γράφεις ἐν τῇ Σελίδι 77 κ. ἑ. περὶ
τοῦ πῶς ἐφάνταξεν τὸ «Δεσπότην» καὶ
περὶ τῆς ἀπογοητεύσεως, ἥτις αὐτὸν κα-
τέλαβεν, «ὅταν εἶδῃς αὐτὸν «ἐν ἑνᾷ πη-
λῶ», ὅτι πρῶτην φορὰν εὐρεθείς ἐν ὄψει
πῶς σου, καὶ δὲν εἰμποροῦσας νὰ ἐξή-
γησῃς «εἰ πᾶσις εἶταν ἐκείνος, ποῦ
κάθουσαν ἐσταυροπόδι ἐπάνω σὲ τὸν κα-
ναπέ, ποῦ ἐπαίξε μετὰ τὸ δεξιὸν χεῖρ
ἐνὰ μακρὸν μαυρόσπυρον κομπολόι, ἐν ᾧ
μερικοὶ προσετοὶ τοῦ χωριοῦ καὶ οἱ πα-
τέρες στέκονταν ὀρθοὶ μετὰ τὴν χεῖρ
ἐσταυρωμένην». Μετὰ ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέ-
ρον ἀναγινώσκων τις τὴν ἀγανάκτησιν
τῆς μητρὸς σου, ὅταν ἐσχεδιάσθη ἡ εἰς
Ἀναγνώστην προχειρίσις σου, φαντα-
σθίσῃς οἱ θὰ σὺ ἀλλάξουν τὸ ὄνομα
καὶ ἀπὸ «Χρηστοῦ» θὰ ἐκαλεῖτο εἰς τὸ
ἔξῃς «Ἀναγνώστης», ὡς καὶ τὴν ἰκανὴν
ποιήσῃς, ἢν ἡσθάνθη, ὅταν ἐματαιώθη
τὸ σχέδιόν σου, διό καὶ λέγεις: «Ὁ
Νεὺς, ἀνεὺς νὰ θέλῃ ν' ἀλλάξῃ τὸ ὄνο-
μα τοῦ παιδιοῦ μου ὁ Δεσπότης! Κεῖ
ἐγὼ τὸ Χρηστοῦ θὰ εἶχα τότε; Χρηστοῦ
βαπτίστηκε τὸ παιδί μου καὶ Χρηστοῦ

